

**MINISTARSTVO ZA ODGOJ I
OBRAZOVANJE KANTONA SARAJEVO**

ISPITNI KATALOG

za polaganje eksterne mature
iz nastavnog predmeta

**Bosanski jezik i književnost, Hrvatski
jezik i književnost, Srpski jezik i
književnost**

STRUČNI TIM

Indira Buljubašić

Amra Bajrić

Lejla Bešović

Velida Polovina-Jusović

Nermina Usejnovski

Sarajevo, decembar 2021. godine

Sadržaj

U V O D.....	3
1. OPĆI CILJEVI ISPITA I ISHODI ZNANJA	4
2. STRUKTURA TESTA	6
3. UPUTSTVO ZA TESTIRANJE	7
4. ISPITNE OBLASTI.....	8
4.1. HISTORIJA JEZIKA.....	8
4.2. KNJIŽEVNOST	10
4.3. FONETIKA I FONOLOGIJA	22
4.4. SINTAKSA	26
4.5. MORFOLOGIJA	32
4.6. PRAVOPIS.....	38
4.7. TVORBA RIJEČI.....	45
4.8. MEDIJSKA KULTURA.....	47
4.9. LEKSIKA.....	49
5. RJEŠENJA ZADATAKA	51
6. PRIMJER URAĐENOG TESTA.....	60
7. LITERATURA.....	65

U V O D

Dragi učenici/ce,

Ispitni katalog koji sadrži 200 pitanja sa rješenjima iz nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost napravljen je kako bi vam olakšao pripremu za polaganje eksterne mature nakon završene osnovne škole.

Zadaci su grupisani su u 9 oblasti: Historija jezika, Književnost, Fonetika i Fonologija, Sintaksa, Morfologija, Pravopis, Tvorba riječi, Medijska kultura i Leksika.

Svaka oblast sadrži različite tipove zadataka sa kojima ste se već susretali na časovima redovne nastave.

S R E T N O !

Stručni tim

1. OPĆI CILJEVI ISPITA I ISHODI ZNANJA

Ispitom iz nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost u okviru polaganja eksterne mature želi se provjeriti nivo usvojenih znanja i stepen sposobnosti koje su učenici razvili u toku devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja, a u skladu sa ciljevima i zadacima proučavanja maternjeg jezika i književnosti, definisanim Nastavnim planom i programom (juli 2018).

ISHODI ZNANJA

JEZIK

U oblasti jezika na kraju osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja učenici/učenice bi trebali/trebale:

- poznavati historijski razvoj maternjeg jezika (u obimu predviđenom NPP-om)
- poznavati razvoj i vrste pisama
- poznavati i koristiti standardni jezik
- . koristiti bogatstvo jezika
- . poznavati pravila standardne gramatike i upotrebljavati ih pri pisanju
- . primjenjivati osnovna pravopisna pravila (upotreba velikog i malog slova, sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi, upotreba riječce ne, pisanje riječi s glasovima: č, ć, dž, đ, j, h, je/ ije /e /i, pisanje skraćénica, upravni govor) i interpunkciju
- definisati i razlikovati jezičke jedinice
- . prepoznavati sve vrste riječi i klasifikovati gramatičke kategorije promjenjivih riječi
- prepoznavati, razlikovati, tumačiti i primjenjivati glasovne promjene i odstupanja
- poznavati i razlikovati službu/funkciju riječi u rečenici
- primjenjivati načine sklapanja jednostavnih rečenica u složenu
- prepoznavati odnose među klauzama u složenoj rečenici

- razlikovati vrste nezavisnosloženih rečenica
- razlikovati vrste zavisnosloženih rečenica
- poznavati tvorbu riječi (prefiks, sufiks, korijen riječi, načini tvorbe riječi)
- primjenjivati osnovna znanja iz oblasti leksikologije i vladati leksikom svoga jezika
- prepoznavati i koristiti različite funkcionalne stilove.

KNJIŽEVNOST

U oblasti književnosti na kraju osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja učenici/učenice bi trebali/trebale:

- . uočiti i razlikovati ulogu pojedinog lika u razvoju teme i ideje djela
- . otkrivati stavove likova potkrijepljene motivima koji doprinose zapletu ili raspletu radnje
- . razlikovati i upotrebljavati stilske figure
- . utvrđivati ulogu svih elemenata strukture teksta u razvoju ideje ili tvrdnje autora.
- razlikovati narodnu/usmenu od umjetničke/pisane književnosti
- prepoznavati vrste i obilježja narodnih/usmenih pjesama
- poznavati formalne i suštinske osobenosti književnih rodova
- poznavati nazive književnih vrsta, njihove međusobne sličnosti i razlike
- prepoznavati osjećanja izražena u lirskoj pjesmi
- uočavati i imenovati stilska izražajna sredstva
- prepoznavati vrstu pjesme prema motivu
- primjenjivati znanja o organizaciji strofe i stiha
- prepoznavati i određivati vrstu pjesme prema obliku
- prepoznavati naslov djela, ime autora i vrstu književnog djela na osnovu datog odlomka

- povezivati naziv djela i ime autora
- povezivati vrstu i naziv književnog djela
- definisati pojam epskih vrsta različitog porijekla
- prepoznavati motive i kompoziciju
- karakterizirati lik na osnovu datog odlomka
- razlikovati pojedine dramske vrste
- prepoznavati suštinu dramske radnje, dramskog sukoba, oblike dramskog govora
- uočavati kompoziciju dramskog djela
- poznavati određene pojmove iz medijske kulture (televizija, štampa, filma, strip).

2. STRUKTURA TESTA

Ispitni katalog sadrži 200 pitanja sa rješenjima, podijeljenih na 9 oblasti: Historija jezika, Književnost, Fonetika i Fonologija, Sintaksa, Morfologija, Pravopis, Tvorba riječi, Medijska kultura i Leksika.

Test ima 18 pitanja, i to: 12 zadataka u kojima treba zaokružiti jedan od ponuđena tri ili četiri odgovora; 4 zadatka dopunjavanja ili davanja odgovora i 2 zadatka povezivanja. U svakom zadatku date su jasne upute na koji način učenik/učenica označavaju, dopisuju, pišu ili povezuju tačne odgovore.

3. UPUTSTVO ZA TESTIRANJE

Vrijeme predviđeno za rješavanje zadataka je 60 minuta. Tokom izrade testa učenici mogu koristiti grafitnu olovku i gumicu, ali test koji se predaje mora biti napisan neizbrisivom hemijskom olovkom plave ili crne boje. Iako je test ponuđen na latiničnom pismu, učenicima se prepušta da odaberu pismo kojim će popunjavati test. Rad treba da bude pregledan i čitljiv. Članovi Komisije testove ispravljaju isključivo neizbrisivom hemijskom olovkom crvene boje. Ukoliko učenik pogriješi pri izradi testa, dužan je da pozove člana Komisije, koji će neizbrisivom hemijskom olovkom crvene boje prekrižiti ono što je učenik pogriješio i parafirati, nakon čega učenik piše drugi odgovor. Prilikom ispravljanja testova netačne odgovore i prazne prostore je neophodno prekrižiti, a tačne odgovore štrahirati i pored istih upisati broj osvojenih bodova. Test je vrednovan sa 10 bodova. Svaki zadatak je bodovan sa pola ili jednim bodom. Prvih 16 zadataka, u kojima je samo jedan tačan odgovor bez obzira na vrstu/tip zadatka, bodovano je sa 0,5 boda. Pitanja povezivanja se boduju na način da se dva tačna odgovora boduju sa 0,5 boda, a sva četiri tačna sa 1 bodom. Ukoliko učenik/ca odgovore tačno samo na jedan od četiri zahtjeva zadatak se boduje sa 0 bodova, a ukoliko odgovori tačno na tri zahtjeva, zadatak će se bodovati sa 0,5 boda.

Zadatak će se vrednovati sa 0 bodova ako je:

- netačan;
- zaokruženo više odgovora, a traži se jedan;
- u zadacima povezivanja označen samo jedan tačan odgovor;
- nečitko i nejasno napisan.

Ostale upute za testiranje precizirane su u Pravilniku o polaganju eksterne mature.

4. ISPITNE OBLASTI SA ZADACIMA

4.1. HISTORIJA JEZIKA

Pitanja iz ove oblasti pomoći će ti da provjeriš svoja znanja o historiji jezika. Neka zahtijevaju od tebe da zaokružiš jedan od četiri ponuđena odgovora, a u nekima se očekuje da dopuniš tvrdnje.

1. Dopuni!

Bosanski jezik spada u porodicu _____ jezika.

2. Dopuni!

Pisma koja su u zvaničnoj upotrebi u BiH su _____ i _____.

3. Dopuni!

Arebica je _____.

4. Dopuni!

Srednjovjekovni nadgrobnji spomenici, poznati i kao „kameni spavači srednjovjekovne Bosne“, nazivaju se _____.

5. Kako se naziva prvi zajednički jezik svih Slavena? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) slavenački
- b) staroslavenski
- c) ilirski
- d) južnoslovenski

6. Koje je prvo pismo Južnih Slavena? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) bosančica
- b) glagoljica
- c) latinica
- d) ćirilica

7. Kojim je pismom napisana Humačka ploča? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) glagoljicom
- b) ćirilicom
- c) bosanćicom
- d) latinicom

8. Kojim pismom je napisana Povelja Kulina bana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) glagoljicom
- b) arabicom
- c) bosanćicom
- d) latinicom

9. Kako se nazivaju natpisi na stećcima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) epitafi
- b) povelja
- c) darovnica
- d) smrtovnica

10. Kako se naziva književnost napisana na bosanskom jeziku, a arapskim pismom? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) alhamijado književnost
- b) narodna književnost
- c) bosanskohercegovačka književnost
- d) arapska književnost

11. Kako se naziva autentično pismo, nastalo u Bosni i Hercegovini, koje je korišteno od 12. do 20. stoljeća/vijeka? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) glagoljica
- b) arabica
- c) latinica
- d) bosanćica

4.2. KNJIŽEVNOST

Čak 37 pitanja iz ove oblasti će ti pomoći da se prisjetiš svih lijepih književnih djela koje si u cjelosti ili kao odlomke čitao/la u devetom razredu. Tu su i pitanja iz teorije književnosti. U 15 zadataka svoje tačne odgovore trebaš napisati; u 18 zaokružiti jedan od četiri ponudena odgovora, a tu su i 4 zadatka povezivanja. Nadamo se da će ti ponudeni zadaci pomoći u pripremanju za ispit.

1. Koja vrsta rime je zastupljena u navedenoj strofi pjesme *Kolajna V* Tina Ujevića? Napiši tačan odgovor.

*Ove su riječi crne od dubine,
ove su pjesme zrele i bez buke.
- One su, tako, šiknule iz tmine,
i sada streme ko pružene ruke.*

Odgovor: _____

2. Koja vrsta rime je zastupljena u navedenoj strofi pjesme *Elegija* Aleksandra Sergejeviča Puškina? Napiši tačan odgovor.

*Ludo veselje mojih mladih ljeta
Kao mamurluk, sad mi samo smeta.
Al' kao vino-tuga davnog plača
U mojoj duši biva sve to jača.
Moj put je tmuran. A dane sve gore
Nosi mi burno budućnosti more.*

Odgovor: _____

3. Koja vrsta rime je zastupljena u navedenoj strofi pjesme *Značenje riječi* Vladimira Nazora? Napiši tačan odgovor.

*Bojati se nemoj riječi!...Tko bi znao
značenja koliko svaka od njih krije?
Ne slušaj ih uhom onog koji, prije
no nas majka rodi lik joj i duh dao!*

Odgovor: _____

4. Koja vrsta rime je zastupljena u navedenoj strofi pjesme *Moj dom* Silvija Strahimira Kranjčevića? Napiši tačan odgovor.

*Te kad mi jednom s dušom po svemiru se krene,
Zaorit ću ko grom:
O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene,
To moj je, moj je dom!*

Odgovor: _____

5. Koja stilska figura je zastupljena u označenim stihovima pjesme *Elegija* A. S. Puškina? Napiši tačan odgovor.

*Ludo veselje mojih mladih ljeta
Kao mamurluk, sad mi samo smeta.
Al' kao vino-tuga davnog plača
U mojoj duši biva sve to jača.
Moj put je tmuran. A dane sve gore
Nosi mi burno budućnosti more.*

Odgovor: _____

6. Koja stilska figura je označena u navedenim stihovima pjesme *Kolajna V* Tina Ujevića? Napiši tačan odgovor.

*Nisam li pjesnik, ja sam barem patnik
i katkad su mi drage moje rane.
Jer svaki jecaj postati će zlatnik,
a moje suze dati će đerdane.*

Odgovor: _____

7. Koju stilsku figuru uočavaš u navedenim stihovima narodne lirske pjesme *Lipa Naza vodu gaza*? Napiši tačan odgovor.

*Tri bi' momka primamila
I Aliju Sarajliju
I Mehmeda kujundžiju,
Što no kuje altinluke
Altinluke, altin-kupe...*

Odgovor: _____

8. Koja stilska figura je zastupljena u naznačenim riječima navedenog odlomka? Napiši tačan odgovor.

Jačica je do podne kosio travu na livadi, a na njivici oponašali ga vjetrom zanjihani kukuruzi, koji su u ritmu s njime, poređani poput kosaca, mahali zelenim kosama, i o bokovima ljuljali im se klipovi kao golemi vodiri.

(Mrak na svijetlim stazama, Ivan Goran Kovačić)

Odgovor: _____

9. Koja stilska figura je zastupljena u navedenim stihovima sefardske romanse *Ko je to na prozoru*? Napiši tačan odgovor.

*Ko je to na prozoru
Što s toliko ljubavi me gleda?
Da li je to jutarnja zvijezda
Ili su to oči ljubavi moje?*

*Nije to jutarnja zvijezda.
Nisu to oči ljubavi moje.
Nego je zelena bašta koja se rascvjetala
I koja je osvijetlila srce moje.*

Odgovor: _____

10. Koju vrstu strofe prepoznaješ u navedenim strofama pjesme *Modra rijeka* Maka Dizdara? Napiši tačan odgovor.

*Nikto ne zna gdje je ona
Malo znamo al je znano*

*Iza gore iza dola
Iza sedam iza osam*

*I još huđe i još luđe
Preko mornih preko gorkih*

Odgovor: _____

11. Koju vrstu strofe prepoznaješ u navedenim strofama pjesme *Moj dom* Silvija Strahimira Kranjčevića? Napiši tačan odgovor.

*Ja domovinu imam; tek u srcu je nosim,
I brda joj i dol;
Gdje raj da ovaj prostrem, uzalud svijet prosim,
I... gutam svoju bol!“*

Odgovor: _____

12. Kojoj vrsti strofe pripada navedena strofa iz pjesme *Opomena* Antuna Branka Šimića? Napiši tačan odgovor.

*Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!*

Odgovor: _____

13. Pjesma *Značenje riječi* Vladimira Nazora ispjevana je u četiri strofe. Prva i druga strofa su katreni (četverostih), a treća i četvrta terceti/tercine (trostih). O kojoj pjesničkoj formi je riječ? Napiši tačan odgovor.

Odgovor: _____

14. Kojem književnom rodu pripada djelo *Veliki vezir* Derviša Sušića? Napiši tačan odgovor.

Odgovor: _____

15. Kojoj vrsti drame pripada drama *Ožalošćena porodica* Branislava Nušića? Napiši tačan odgovor.

Odgovor: _____

16. Kojoj vrsti pjesme pripada pjesma *Smrt braće Morića*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) narodnoj lirskoj pjesmi
- b) narodnoj epskoj pjesmi
- c) narodnoj epsko-lirskoj pjesmi
- d) umjetničkoj poeziji

17. Kojoj vrsti pjesme pripada pjesma *Lipa Naza vodu gaza*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) narodnoj lirskoj pjesmi (sevdalinci)
- b) narodnoj epskoj pjesmi
- c) narodnoj epsko-lirskoj pjesmi
- d) umjetničkoj poeziji

18. Kojoj književnoj vrsti pripada pjesma *Hana Oskara Daviča*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) oda
- b) elegija
- c) poema
- d) balada

19. Kojoj vrsti pjesme pripada pjesma *Opomena Antuna Branka Šimića*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) ljubavna lirska pjesma
- b) rodoljubiva/domoljubna/patriotska lirska pjesma
- c) refleksivna/misaona lirska pjesma
- d) opisna/ deskriptivna lirska pjesma

20. Kojoj vrsti književnog djela pripada kompozicijska cjelina preokret (peripetija)? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) novela
- b) roman
- c) pripovijetka
- d) drama

21. Koje od navedenih književnih djela nije inspirisano konkretnim historijskim događajem ili historijskom ličnošću? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) *Zmaj od Bosne*, Nedžad Ibrišimović
- b) *Smrt braće Morića*, narodna balada
- c) *Ljudi govore*, Rastko Petrović
- d) *Zelena busenje*, Edhem Mulabdić

22. Kojem književnom rodu pripada djelo *Romeo i Julija* Viljema Šekspira? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) epika
- b) lirika
- c) drama

23. Koji oblik narativnog kazivanja je prisutan u navedenom odlomku? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Živio sam, u stvari, svoj drugi, tuđi, poklonjeni život, sve ostalo nije važno, zasad nije važno. Ovo je višak, ovo je sreća, koju hiljade drugih nije imalo, a hiljade drugih nije moglo da razumije, jer nisu prošli mojim putem. Malo je ljudi u gradu moglo da kaže, možda samo ja, jedan jedini: srećan sam, živ sam. Nisam to govorio, ali sam snažno osjećao, svakom žilicom. Drugi to nisu mogli, jer nisu visili nad ponorom.

(*Tvrđava*, Meša Selimović)

- a) monološko kazivanje u ih-formi
- b) monološko kazivanje u er-formi
- c) dijaloško kazivanje u er-formi
- d) dijaloško kazivanje u ih-formi

24. U kojem književnom djelu je osnovna idejna misao temeljena na satiri? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) *Zelena busenje*, Edhem Mulabdić
- b) *Smrt braće Morića*, narodna epsko-lirska pjesma
- c) *Magarac i slavuj*, Ivan Andrejevič Krilov
- d) *Ruta Tannenbaum*, Miljenko Jergović

25. Koje suprotnosti u svom karakteru posjeduje Mehmed-paša Sokolović u drami *Veliki vezir Derviša Sušića*? Odgovor temelji na navedenom odlomku! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

SOKOLOVIĆ: (...) Da se zarobljenicima Kasimu Dalkiliću i... Muzaferu, kako bi ime onom ludom momku što me zamalo ne probode?

PILAVIJA: Znam samo da je pripadnik hamzevija...

SOKOLOVIĆ: ...i mladiću, porijeklom iz Orlovića kod Nove Kasabe, vilajet Bosna, optuženom za navodni pokušaj ubistva velikog vezira Mehmed-paše... preuredi tamnovanje da, što se tiče odjeće, ishrane i uslova za molitvu, čitanje... (primijeti kako se Hasan i Pilavija zglodaju)

(...)

PILAVIJA: Ima i treći. Ispod njih, izbodeni očiju.

SOKOLOVIĆ: Ko je taj?

PILAVIJA: Onaj Neretljak... koji je u Slavoniji oteo Kosaru, hoću reći, onu Umiđulsum, pa mu je tvoja svjetlost oduzela, a on nožem...

SOKOLOVIĆ: Aa, to ona s benom na obrazu? Ona što smo je dali u Maroko?

- a) pravedan/nepravedan
- b) bojažljiv/hrabar
- c) istinoljubiv/lažov
- d) tvrdoglav/popustljiv

26. Koga simboliše magarac u umjetničkoj basni *Magarac i slavuj* Ivana Andrejeviča Krilova? Odgovor temelji na navedenim stihovima! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*I svrši pjevač, a magarac reče:
„Pjevao si dobro, zanosno i lako,
Bez dosade može slušati te svatko,
Tek je meni žao
Što ti pijetla našeg nisi upoznao.
Od njega bi još mogo
Naučiti mnogo.“
Čuvši slavuj sud magarca stara,
Prhne i poleti preko devet bara ...
Čuvaj, Bože, i nas takvih kritičara!*

(Prijevod: Gustav Krklec)

- a) Magarac simboliše ljude koji žele da budu drugima na usluzi tako što ih ohrabruju, podupiru i savjetuju.
- b) Magarac simboliše ljude koji ne propuštaju priliku da uživaju u slavujevoj pjesmi i trude se da nauče nešto novo.
- c) Magarac simboliše ljude koji su suviše samokritični i uvijek misle da je neko drugi bolji i sposobniji od njih.
- d) Magarac simboliše ljude koji iznose stavove o temama o kojima nedovoljno znaju i koji drugima pristupaju površno.

27. Koji član komisije u djelu Ruta Tannenbaum kriterij za odabir glumice u predstavi temelji na ideologiji fašizma? Odgovor potraži u navedenom odlomku! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- *Židovka - odsutno je konstatirao Binički, nakon što su ispratili Rutu.*
- *Što time želite reći? - štrečno se Mikoci.*
- *Ništa, zbilja ništa.*
- *Onda vam najljepše savjetujem da se suzdržite od takvih invektiva.*
- *Ali zašto? – uzvrpoljio se Binički.*
- *Zato da ne bi tko pomislio da ste nešto htjeli reći.*

- a) Branko Mikoci
- b) Anđelija Ferencak- Malinski
- c) Isidor Binički
- d) Ruta Tannenbaum

28. Koja je osnovna misao prožeta u pjesmi *Opomena* Antuna Branka Šimića? Odgovor potraži u navedenim stihovima! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!*

*Pusti
da cijelog tebe prođe
blaga svjetlost zvijezda!*

*Da ni za čim ne žališ
kad se budeš zadnjim pogledima
rastajao od zvijezda!*

*Na svom koncu
mjesto u prah
prijedi sav u zvijezde.*

- a) Pjesnik opominje čovjeka da pažljivo razvija naučna dostignuća jer ga u protivnom može crna rupa usisati pa će završiti u svemiru, među zvijezdama.
- b) Pjesnik opominje čovjeka da njeguje svoju fizičku spremnost jer samo visok i krupan čovjek ne ide malen ispod zvijezda.
- c) Pjesnik opominje čovjeka da svom životu odredi smisao i svrhu koji će se temeljiti na kvaliteti životnog sadržaja tako da na kraju svog života ne žali za propuštenim prilikama.
- d) Pjesnik opominje čovjeka da je smisao života baviti se astronomijom i posmatrati zvijezde na nebu.

29. Koja je osnovna tema narodne epsko-lirske pjesme *Smrt braće Morića*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Tragična sudbina braće Morića, ubijenih u zasjedi koju su im postavili drumski razbojnici.
- b) Tragična sudbina braće Morića jer im majka ne dozvoljava ženidbu sa djevojkama koje oni vole.
- c) Tragična sudbina braće Morića koji su poginuli u ratu boreći se pod zastavom sultana Sulejmana Veličanstvenog.
- d) Tragična sudbina braće Morića koji su zadavljeni u tamnici zbog sukoba s vlašću.

30. Koja je osnovna tematska misao iskazana u sljedećim stihovima pjesme *Moj dom* Silvija Strahimira Kranjčevića? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*I sve što po njoj gazi, po mojem srcu pleše,
Njen rug je i moj rug;
Mom otkinuše biću sve njojzi što uzeše,
I ne vraćaju dug.*

- a) pjesnika ne zanima njegova domovina
- b) pjesnik se poistovjećuje s domovinom
- c) pjesnik odlazi iz domovine
- d) pjesnik pleše u domovini

31. Koji se temeljni motiv krije u Gradašćevičevoj žudnji za pisanjem u djelu *Zmaj od Bosne* Nedžada Ibrišimovića? Odgovor potraži u navedenom odlomku! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

O, čuda, osjećam da riječi imaju moć vradžbine. Toliko puta sam vidio one koji su pisali, duboko pognute glave, krivih leđa, vodnjikavih očiju – ovako kao ja sada, i sjećam se da sam ih prezirao kao što su i zaslužili, a i sam njihov izgled ih je odavao. Ali tek sad, isti sam kao oni, vidim u njima onu očajnu a duboko prikrivenu čežnju da se pomoću riječi domognu slobode koju sam ja imao i na kojoj su mi duboko i iskreno zavidjeli.

Ko sam ja? I čiji sam ja? Svoj, ili sam izdanak nekakve sile, meni nepoznate. Niko ne može svojim imenom pokriti ni ono što sam bio ni ono što sam ostao.

- a) Gradašćević vjeruje da će pisanjem pisma sultanu uspjeti da se oslobodi okova tamnice i izbori za slobodu.
- b) Gradašćević, svjestan skore smrti, posljednje dane u tamnici provodi pišući ispovijest u kojoj analizira svoj život i pokušava odrediti njegov smisao.
- c) Gradašćević je zbog dugog boravka u tamnici dezorijentisan i ne zna kako mu je ime, niti odakle je.
- d) Gradašćević vjeruje u čudesnu moć riječi i želi otići kod vračare da mu otkrije njegovu sudbinu.

32. Koja od navedenih komponenti je prisutna u sljedećim stihovima poeme *Hana* Oskara Daviča? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*Ja, sin mutnoga lovca, i vidra i ovca,
zavoleo sam u gradu kolonijalnu Hanu,
kćer tužnoga trgovca, Jevreja udovca,
kraj groblja što je držao bakalnicu i mehanu.*

- a) rodoljubiva komponenta
- b) socijalna komponenta
- c) pejzažna komponenta
- d) humoristična komponenta

33. Zašto tone Venecija u istoimenoj pjesmi Abdulaha Sidrana? Neka ti navedeni stihovi budu put do odgovora! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

*Gledam u nebo iznad Venecije. Zemeljski su
gospodari namjerali da bošnjačkog naroda - nema.
Venecija tone. Evropa tone. Tone kolijevka, i dijete
u kolijevci tone. Tonu kontinenti. Tone ruža u vazi
od stakla murano. Tone Murano. Hotelska soba tone,
i Društvo mrtvih pjesnika tone. Zašto ne treba
na svijetu da ima naroda bošnjačkog? Među bojama
- jedna boja manje? Među mirisima - jedan miris manje?
Zašto ne treba na svijetu da ima - ova Venecija?
Među čudima - jedno čudo manje?*

- a) Pjesnik upozorava da je Venecija u opasnosti jer je okružena morem čiji nivo konstantno raste.
- b) Za pjesnika je Venecija simbol civilizacijskih vrijednosti i te vrijednosti će moralno potonuti ukoliko se „zemaljski gospodari“ ogluše o stradanje bošnjačkog naroda kojemu prijete nestanak i nad kojim su počinjeni strašni zločini.
- c) Venecija tone jer je niža od nulte nadmorske visine, a zidovi koji čuvaju grad od nadiranja vode su stari i prijete im urušavanje.
- d) Venecija, ustvari, ne tone, ali pjesnik ne voli Veneciju jer ima negativno iskustvo sa putovanja u ovaj grad pa izražava želju da grad potone kako ga ne bi podsjećao na doživljenu traumu.

34. Poveži navedene motive sa književnim djelom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) zvijezde ___ *Zašto tone Venecija*, Abdulah Sidran
- b) nebo ___ *Značenje riječi*, Vladimir Nator
- c) ruža ___ *Opomena*, Antun Branko Šimić
- d) leptir ___ *Ljubavna priča o don Nunecu i doni Klari*, Vojislav Ilić

35. Poveži mjesto radnje sa književnim djelom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

a) Maglaj	___ <i>Veliki vezir</i> , Derviš Sušić
b) Zagreb	___ <i>Zeleno busenje</i> , Edhem Mulabdić
c) Istanbul	___ <i>Ruta Tannenbaum</i> , Miljenko Jergović
d) Beograd	___ <i>Konak</i> , Ćamil Sijarić

36. Poveži likove sa književnim djelom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

a) Lemeš-aga	___ <i>Ožalošćena porodica</i> , Branislav Nušić
b) Agaton	___ <i>Tvrđava</i> , Meša Selimović
c) Ahmet Šabo	___ <i>Ruta Tannenbaum</i> , Miljenko Jergović
d) Branko Mikoci	___ <i>Konak</i> , Ćamil Sijarić

37. Poveži stilsku figuru s njenim nazivom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

a) ... <i>I cvrkuću</i> zlikovci ko vrapci i osnovci.	___ anafora
b) ... <i>I na</i> ruke bilenzuke
<i>I na</i> glavu almas –granu
<i>I na</i> čelo almas-pero.	___ onomatopeja
c) ... <i>O, gledajte ju divnu</i> , vi zvijezde <i>udivljene</i> ,
<i>To moj je, moj je dom!</i>	___ retoričko pitanje
d) <i>Zašto na svijetu ne treba da ima – ova Venecija?</i>	___ epitet

4.3. FONETIKA I FONOLOGIJA

Oblast FONETIKA i FONOLOGIJA sadrži 25 pitanja, i to: zadatke dopunjavanja i davanja odgovora, odabira jednog od četiri ponuđena odgovora i zadatke povezivanja. Zadaci će ti pomoći da provjeriš nivo usvojenosti nastavnih sadržaja iz ove oblasti.

1. Dopuni rečenicu!

Nosilac sloga je _____.

2. Dopuni rečenicu!

Nadzubni (alveolarni) suglasnici su _____.

3. Dopuni rečenicu!

Lingvistička nauka koja se bavi proučavanjem glasova naziva se _____.

4. Kako se zove glasovna promjena u kojoj suglasnici **k, g, h** ispred samoglasnika **i** prelaze u **c, z, s**? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) jednačenje suglasnika po zvučnosti
- b) prva palatalizacija
- c) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- d) druga palatalizacija/sibilarizacija

5. Prepoznaj glasovnu promjenu u navedenim riječima. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Riječi: **mačaka, dasaka, glumaca, uštipaka** primjeri su glasovne promjene:

- a) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- b) prva palatalizacija
- c) nepostojano *a*
- d) jotovanje

6. Poveži navedene riječi sa glasovnim promjenama. Napiši slovo na liniji ispred odgovarajuće glasovne promjene.

a) duše	__ jotovanje
b) buregdžinica	__prva platalizacija
c) krvlju	__jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
d) vožnja	__jednačenje suglasnika po zvučnosti

7. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

najsladi, mlađi _____

8. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

misao, gledaoci _____

9. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

reče, prašina _____

10. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

majci, knjizi _____

11. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

svadba, othraniti _____

12. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

nošnja, oraščić _____

13. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

ruski, bezubni _____

14. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

momaka, djevojaka _____

15. Prepoznađ odstupanje od glasovne promjene.

Riječi **znački, baki, Bosanki, rumenki** predstavljaju odstupanje/izuzetke od

(naziv glasovne promjene)

16. Prepoznaj odstupanje od glasovne promjene.

Riječi odsjek, Rentgen, ljudski, Vrhbosna predstavljaju odstupanje/izuzetke od

(naziv glasovne promjene)

17. Prepoznaj odstupanje od glasovne promjene.

Riječi drugima, bankin, Salkin, jakim predstavljaju odstupanje/izuzetke od

(naziv glasovne promjene)

18. Prepoznaj odstupanje od glasovne promjene.

Riječi izljubiti, jedanput, raznježiti, stranputica predstavljaju odstupanje/izuzetke od

(naziv glasovne promjene)

19. Iz rečenice izdvoj riječ u kojoj je izvršena glasovna promjena i napiši njen naziv.

Zec je bio brži od puža.

riječ _____ glasovna promjena _____

20. Iz rečenice izdvoj riječ u kojoj je izvršena glasovna promjena i napiši njen naziv.

Jučer sam dobila svjedodžbu.

riječ _____ glasovna promjena _____

21. Iz rečenice izdvoj riječ u kojoj je izvršena glasovna promjena i napiši njen naziv.

Orasi su ukusni!

riječ _____ glasovna promjena _____

22. Iz rečenice izdvoj riječ u kojoj je izvršena glasovna promjena i napiši njen naziv.

U Sarajevu imam mnogo sestara.

riječ _____ glasovna promjena _____

23. Napiši sve bezvučne suglasnike.

Odgovor: _____.

24. Napiši samoglasnike (vokale) našeg jezika.

Odgovor: _____.

25. Kako se naziva udvajanje glasova u našem jeziku (npr: najjasniji, vannastavni, tridesettrećina, itd)?

Odgovor: _____.

4.4. SINTAKSA

Ispred tebe su 32 zadatka koja će ti pomoći da provjeriš usvojena znanja koja se odnose na funkciju/službu riječi u rečenici, vrste nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica i poznavanje njihovih veznika. Prati upute na koji način rješavaš zadatke (zaokruživanjem tačnog odgovora, dopunjavanjem, davanjem odgovora ili povezivanjem).

1. Koju funkciju/službu imaju istaknute riječi u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Sarajevo **je grad** u svakom smislu te riječi.

- a) priloška/adverbijalna odredba
- b) glagolski predikat
- c) imenski predikat
- d) apozicija

2. Koju funkciju/službu imaju istaknute riječi u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

U učionicu je ušao Dado, **novi učenik**.

- a) imenski predikat
- b) apozicija
- c) bliži objekat
- d) atribut

3. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Damir je **sestri** kupio svileni šal.

- a) bliži objekat
- b) subjekat
- c) predikat
- d) dalji objekat

4. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Vrijedni zaslužuju uspjeh.

- a) atribut
- b) subjekat
- c) objekat
- d) predikat

5. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Ulazeći u sobu, čuo sam muziku.

- a) priloška/adverbijalna odredba
- b) glagolski predikat
- c) dalji objekat
- d) subjekat

6. Koju funkciju/službu imaju istaknute riječi u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Došavši do zgrade gradske općine, on ostavi **metlu** i **merdevine** u avliji.

- a) subjekat
- b) dalji objekat
- c) apozicija
- d) bliži objekat

7. Koja od navedenih rečenica je nezavisnosložena sastavna/kopulativna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Ništa se ne čuje, jedino se sova ponekad oglasi.
- b) Dječak potrča preko livade pa se izgubi u šumarku.
- c) Doći će na sastanak ili će ići drugi umjesto njega.
- d) U autobusu smo pjevali, a u muzeju smo šutjeli.

8. Koja od navedenih rečenica je nezavisnosložena suprotna/adverzativna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Uze u ruke pregršt krpa, ali mu u ruci zablista zlato.
- b) Nije ništa našao u pećini te se vrati kući.
- c) Pada kiša, sigurno će godina biti rodna.
- d) Sutra ću igrati nogomet ili ću sa drugovima ići u kino.

9. Koja od navedenih rečenica je nezavisnosložena rastavna/disjunktivna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Svi su prisutni, samo Maja nije došla.
- b) Sve je utihnulo, selo spava.
- c) Učio je dugo, sigurno će položiti ispit.
- d) Učit ću historiju ili ću gledati utakmicu.

10. Koja od navedenih rečenica je nezavisnosložena isključna/ekskluzivna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Dobro sam spavao, samo što sam se često budio.
- b) Radili smo mnogo, stoga moramo uspjeti.
- c) Nije ga vidio niti je šta čuo o njemu.
- d) Nisam išla u školu, već sam ostala u kući.

11. Koja od navedenih rečenica je nezavisnosložena zaključna/konkluzivna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Pas istrča iz dvorišta te poče da maše repom.
- b) Svi su ga hvalili, samo ga je on kudilo.
- c) Volim svoje prijatelje, stoga im poklanjam mnogo ljubavi.
- d) Nije bio loš, već dobar učenik.

12. Koja od navedenih rečenica je zavisnosložena mjesna/lokalna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Slušao sam muziku dok sam ležao.
- b) Trčao je kao da ga vjetar nosi.
- c) Galebovi lete kuda lađe plove.
- d) Dobila sam nagradu jer sam bila najbolja.

13. Koja od navedenih rečenica je zavisnosložena vremenska/temporalna rečenica?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Valovi udaraju kamo ih vjetar nosi.
- b) Mislio je o putovanju dok je gledao more.
- c) Dobit ćeš nagradu ako budeš učio.
- d) Veselili smo se jer je prijatelj imao rođendan.

14. Koja od navedenih rečenica je zavisnosložena načinska/modalna rečenica? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Kad sam završio zadaću, krenuo sam u školu.
- b) Popnu se na brdo odakle će se dobro vidjeti dolina.
- c) Svi smo ga voljeli jer je bio dobar drug.
- d) Uradila sam zadatak kako su mi pokazali.

15. Koja od navedenih rečenica je zavisnosložena uzročna/kauzalna rečenica? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Bila sam sretna jer sam se zaljubila.
- b) Jurio je kao da ga vjetar nosi.
- c) Gdje se mnogo priča, malo se radi.
- d) Ako budem znao, reći ću ti.

16. Koja od navedenih rečenica je zavisnosložena pogodbeni/uvjetna/kondicionalna rečenica? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Poklanjam ti knjigu jer voliš da čitaš.
- b) Kada se vratim, sve ću ti ispričati.
- c) Bit ćeš uspješan sportista ako treniraš.
- d) Idem tamo gdje mi se svi raduju.

17. Poveži funkciju/službu riječi s navedenim riječima iz rečenice na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred riječi.

Stari Asim, moj djed, je šaljivdžija.

a) subjekat	___ stari
b) predikat	___ Asim
c) atribut	___ moj djed
d) apozicija	___ je šaljivdžija

18. Poveži vrstu nezavisnosložene rečenice s primjerom rečenice na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) sastavna ___ Ili ćeš učiti ili raditi.
 b) suprotna ___ Uzeo je olovku i napisao pismo.
 c) rastavna ___ Svi su pjevali, samo je on plakao.
 d) isključna ___ Nije spavao, već je čitao knjigu.

19. Poveži vrstu zavisnosložene rečenice s primjerom rečenice na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) vremenska ___ Živim gdje sam se rodio.
 b) mjesna ___ Nije bilo nikoga kada sam stigao na aerodrom.
 c) načinska ___ Pošli su na izlet jer je bio lijep dan.
 d) uzročna ___ Išao je stepenicama pognut kako idu starci.

20. Poveži vrstu složene rečenice s njenim veznicima na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred navedenih veznika.

- a) sastavna ___ kada, čim, dok
 b) suprotna ___ i, pa, te, ni, niti
 c) mjesna ___ gdje, kamo, kuda
 d) vremenska ___ a, ali, već, nego

21. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Lice mi je milovao **vjetar**. _____

22. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Umorni starac gledao je ogromnu **ribu**. _____

23. Koju funkciju/službu imaju istaknute riječi u sljedećoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Irfan, **veseli dječak**, trčao je po školskom dvorištu. _____

24. Koju funkciju/službu ima istaknuta riječ u sljedećoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Vrijedna djeca **vrijedno** rade. _____

25. Kojoj vrsti nezavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Vjetrić je ljuljuškao zeleno lišće i granje je pucketalo pod nogama. _____

26. Kojoj vrsti nezavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Voda u ovom dijelu nije sva morska, nego ima i slatke. _____

27. Kojoj vrsti nezavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Sve je bilo mirno, samo se čuo cvrkut ptica. _____

28. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Lađe su se smjestile gdje je more mirnije. _____

29. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Ruke su mi podrhtavale dok sam manjom četkom nanosio laštilo na cipele. _____

30. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Naučit ćeš engleski jezik ako odeš u Veliku Britaniju. _____

31. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Sutra ću te voditi u kino zato što voliš gledati komedije. _____

32. Kojoj vrsti zavisnosložene rečenice pripada surečenica/klauza unutar navedene složene rečenice? Napiši tačan odgovor.

Pismo me je grijalo kako samo majčina ljubav grije. _____

4.5. MORFOLOGIJA

Različiti tipovi zadataka iz oblasti Morfologija će ti pomoći da provjeriš stepen svog znanja i vještina koji se odnose na vrste riječi, padeže i glagolske oblike. Pažljivo čitaj zadatke i uputstva i riješi 16 zadataka u kojima je potrebno napisati tačan odgovor, 15 zadataka u kojima trebaš izabrati jedan od ponuđenih odgovora i 4 zadatka u kojima je potrebno povezati pojmove i primjere.

1. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Otac je obišao **dvorište**.

Odgovor: _____

2. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Sanja je **lopatom** čistila snijeg.

Odgovor: _____

3. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Učenik ide *prema* **tabli**.

Odgovor: _____

4. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Toplo je bilo i snijeg se topio *po* **krovovima**.

Odgovor: _____

5. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Vrati nam se, mila **majko** naša, da mi tebi užinati damo! Odgovor: _____

6. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Iznad **grada** je letjela lasta.

Odgovor: _____

7. U kojem padežu se nalazi istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Cijelu noć je puhao jak **vjetar**.

Odgovor: _____

8. Kojoj vrsti riječi pripadaju označene riječi u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Puzao je pravo prema Sivom Dabru, sve **sporije** i **bolnije**. Odgovor: _____

9. Kojoj vrsti riječi pripadaju označene riječi u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Izgradi grad u **sebi**, okreni lice **svome** gradu. Odgovor: _____

10. Kojoj vrsti riječi pripadaju označene riječi u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Gore **nad** njim **u** sobi, grmio je pod **od** nogu. Odgovor: _____

11. Kojoj vrsti riječi pripadaju označene riječi u navedenoj rečenici? Napiši tačan odgovor.

Pokušali su se probiti kroz mećavu **i** doći do kolibe, **ali** su ih gusti snijeg **i** snažni nanosi vjetra odveli u pogrešnom smjeru. Odgovor: _____

12. Od glagola u infinitivu napravi 1. lice jednine aorista.

reći _____

13. Od glagola u infinitivu napravi glagolski pridjev radni u muškom rodu jednine.

htjeti _____

14. Od glagola u infinitivu napravi 2. lice jednine prezenta.

pjevati _____

15. Od glagola u infinitivu napravi 3. lice jednine perfekta srednjeg roda.

trčati _____

16. Od glagola u infinitivu napravi 1. lice množine futura I?

ustati _____

17. Koji padež nema službu/funkciju u rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) genitiv
- b) nominativ
- c) vokativ
- d) akuzativ

18. Koju funkciju/službu u rečenici može imati imenica u nominativu? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) daljeg objekta
- b) atributa
- c) dio imenskog predikata
- d) bližeg objekta

19. Koji padež u rečenici ima značenje pripadnosti? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) lokativ
- b) dativ
- c) genitiv
- d) vokativ

20. Koju službu/funkciju u rečenici ima riječ u akuzativu bez prijedloga? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) apozicije
- b) priloške/adverbijalne odredbe
- c) bližeg objekta
- d) subjekta

21. Koji padež u rečenici obavlja službu/funkciju subjekta? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) nominativ
- b) akuzativ
- c) lokativ
- d) vokativ

22. Kako se naziva promjena riječi po padežima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) deklinacija
- b) konjugacija
- c) komparacija

23. U kojem je rodu, broju i padežu podvučena zamjenica u sljedećoj rečenici. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

S njim sam išao u kino.

- a) muški rod, jednina, dativ
- b) srednji rod, množina, genitiv
- c) muški rod, jednina, lokativ
- d) muški rod, jednina, instrumental

24. U kojem je rodu, broju i padežu podvučeni pridjev u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Vrijedni dječak marljivo uči.

- a) srednji rod, jednina, akuzativ
- b) muški rod, jednina, nominativ
- c) muški rod, množina, genitiv
- d) muški rod, jednina, dativ

25. U kojem je rodu, broju i padežu podvučena imenica u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Pojela sam komadić čokolade.

- a) ženski rod, množina, genitiv
- b) ženski rod, jednina, nominativ
- c) ženski rod, jednina, genitiv
- d) muški rod, jednina, dativ

26. U kojem je rodu, broju i padežu podvučena imenica u sljedećoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Dobio sam čokoladu na poklon.

- a) muški rod, množina, genitiv
- b) ženski rod, jednina, nominativ
- c) ženski rod, jednina, genitiv
- d) ženski rod, jednina, akuzativ

27. U kojem nizu je naveden glagol u perfektu? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) kuhat ću
- b) sam bila došla
- c) je vidio
- d) čitam

28. U navedenim nizovima prepoznaj glagolski pridjev radni. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) sam, si, je, smo, ste, su
- b) došla, vidjela i rekla
- c) dođoh, vidjeh, pobjedih
- d) sjedim, čitam, skačem

29. U kojem od ponuđenih oblika prepoznaješ aorist? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) idem
- b) podiže
- c) reci
- d) ćeš peći

30. U kojem od ponuđenih oblika prepoznaješ futur I? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) budem išao
- b) ću ići
- c) sam išao
- d) idem

31. U kojem od ponuđenih nizova prepoznaješ glagole? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) jesti, napravih, govorit ću, želim
- b) ona, tvoje, njih, mi, tebe, nju
- c) od, do, iznad, u, iz, na, uz
- d) čitanje, pjevanje, učenje, pričanje

32. Poveži glagolski oblik sa rečenicom u kojoj je taj glagolski oblik upotrijebljen na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) Alma je gledala u knjigu. ___ prezent
- b) Radim zadaću. ___ imperativ
- c) Napisat ću knjigu. ___ perfekt
- d) Nacrtaj skicu. ___ futur I

33. Poveži glagol sa glagolskim oblikom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) bih _____ futur I
- b) budem _____ perfekt
- c) bila sam _____ prezent
- d) bit ću _____ aorist

34. Poveži padež sa rečenicom u kojoj je taj padež upotrijebljen na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) Pišem zadaću. _____ genitiv
- b) Druži se s prijateljem. _____ akuzativ
- c) Popij mlijeka. _____ dativ
- d) Idem prema psu. _____ instrumental

35. Poveži riječ sa njenom vrstom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

- a) li _____ prijedlog
- b) ih _____ veznik
- c) pa _____ zamjenica
- d) za _____ riječca

4.6. PRAVOPIS

Ispred tebe je 31 pitanje iz oblasti pravopisa, koje će ti pomoći da provjeriš svoje poznavanje pravopisnih pravila. U 27 zadataka od tebe se očekuje da zaokružiš slovo ispred tačnog odgovora, koji je samo jedan, a 4 zadatka su zadaci povezivanja.

1. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) čekanje, noćenje, stolič, novorođenče
- b) čekanje, noćenje, stolić, novorođenče
- c) čekanje, noćenje, stolić, novorodženče
- d) čekanje, noćenje, stolić, novorođenće

2. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) ćevapčići, potočić, momćina, balkončić
- b) ćevapčići, potočić, momčina, balkončić
- c) ćevapčići, potočić, momćina, balkončić
- d) ćevapčići, potočić, momčina, balkončić

3. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) amidža, Sandžak, ćevabdžinica, čađav
- b) amidža, Sandžak, ćevabđinica, ćađav
- c) amiđa, Sandak, ćevabdžinica, ćadžav
- d) amidža, Sandžak, ćevabdžinica, ćadžav

4. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) hemičarka, amidžić, udbenik, djevojčica
- b) hemičarka, amidžić, udžbenik, djevojčica
- c) hemičarka, amidić, udbenik, djevojčica
- d) hemičarka, amidžič, udžbenik, djevojčica

5. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) vidjeo, želila, ocijenjivati, ljepiti
- b) vidio, željela, ocjenjivati, lijepiti
- c) vidjeo, želila, ocjenjivati, lijepiti
- d) vidio, želila, ocijenjivati, ljepiti

6. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) donio, lijekovi, živjeo, riješenje
- b) donjeo, lijekovi, živjeo, riješenje
- c) donio, lijekovi, živio, rješenje
- d) donio, ljekovi, živio, rješenje

7. Koja je rečenica pravilno ijekavizirana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Ljudi su kao nježno cvjeće – lijepši kada su skupa.
- b) Ljudi su kao niježno cvjeće – ljepši kada su skupa.
- c) Ljudi su kao nježno cvijeće – ljepši kada su skupa.
- d) Ljudi su kao niježno cvijeće – lijepši kada su skupa.

8. Šta je pravilno napisano? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Nepada mi na pamet da mu telefoniram.
- b) Nepada mi napamet da mu telefoniram.
- c) Ne pada mi na pamet da mu telefoniram.
- d) Ne pada mi napamet da mu telefoniram.

9. Koja rečenica je pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti nalazi se blizu Latinske ćuprije.
- b) “Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti” nalazi se blizu Latinske ćuprije.
- c) Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti nalazi se blizu latinske ćuprije.
- d) Muzej književnosti i Pozorišne umjetnosti nalazi se blizu Latinske Ćuprije.

10. Koja rečenica je pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Sarajevo Film Festival, utemeljen 1994 godine, daje veliki doprinos bosanskohercegovačkoj kinematografiji.
- b) Sarajevo Film festival, utemeljen 1994. godine, daje veliki doprinos bosansko-hercegovačkoj kinematografiji.
- c) Sarajevo Film Festival, utemeljen 1994. godine, daje veliki doprinos bosanskohercegovačkoj kinematografiji.
- d) Sarajevo Film festival, utemeljen 1994 godine, daje veliki doprinos bosanskohercegovačkoj Kinematografiji.

11. Koja rečenica je pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Olimpijski muzej osnovan je sa željom da trajno sačuvamo uspomene na XIV ZOI iz 1984. godine.
- b) Olimpijski Muzej osnovan je sa željom da trajno sačuvamo uspomene na XIV Z.O.I iz 1984. godine.
- c) Olimpijski Muzej osnovan je sa željom da trajno sačuvamo uspomene na XIV ZOI iz 1984 godine.
- d) Olimpijski muzej osnovan je sa željom da trajno sačuvamo uspomene na XIV Z.O.I iz 1984 godine.

12. Koja rečenica je pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Muzej tunel Spasa, osnovan 1997. godine, nalazi se u Ilidžanskom naselju Butmir.
- b) Muzej Tunel Spasa, osnovan 1997 godine, nalazi se u ilidžanskom naselju Butmir.
- c) Muzej Tunel spasa, osnovan 1997 godine, nalazi se u Ilidžanskom naselju Butmir.
- d) Muzej Tunel spasa, osnovan 1997. godine, nalazi se u ilidžanskom naselju Butmir.

13. Samo u jednom redu je pravilno napisana riječ. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) izhranjen
- b) isčaćen
- c) nošnja
- d) naj jasniji

14. Samo u jednom redu je pravilno napisana riječ. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) cviječara
- b) goraždanski
- c) namiještaj
- d) mlijekara

15. Samo u jednom redu je pravilno napisana riječ. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) ne sloga
- b) biblijoteka
- c) nezgoda
- d) nevalja

16. Samo u jednom redu su pravilno napisane riječi. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) robo vlasnik
- b) solo pjevanje
- c) samo posluga
- d) elektro tehnika

17. U kojoj su od navedenih rečenica proklitika i lična zamjenica napisane u skladu s pravopisnim pravilima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Oduvijek se družio samnom.
- b) On uvijek govori lijepo omeni.
- c) Ne putuj bez mene.
- d) Dobiti ćeš čokoladu odmene.

18. U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) želio, Marijin Dvor, Safvet-beg, Južnoamerikanac
- b) željeo, Marijin Dvor, Safvetbeg, južnoAmerikanac
- c) želijo, Marijin dvor, Safvet beg, južnoamerikanac
- d) želio, Marijin dvor, Safvet Beg, Južno amerikanac

19. U kojoj je rečenici imenica u vokativu pravilno odvojena zarezom? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Jesi li, majko umorila se danas?
- b) Nastavnice, lektira mi se dopala.
- c) Pročitaj mi još jednom priču nano.
- d) Radujte, se ljetu djeco!

20. Koja je rečenica pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Razmišljajući o Suncu, Alija je vidio Almasin lik.
- b) Razmišljajući o Suncu Alija je vidio Almasin lik.
- c) Razmišljajući o Suncu Alija, je vidio Almasin lik.
- d) Razmišljajući, o Suncu Alija je vidio Almasin lik.

21. Koja je rečenica pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Moželi ko god da mi kaže kad idemo na izlet?
- b) Može li ko god dami kaže kad idemo na izlet?
- c) Može li kogod da mi kaže kad idemo na izlet?
- d) Moželi kogod dami kaže kad idemo na izlet?

22. Koja je rečenica pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Jedan moj prijatelj koji živi u Velikoj britaniji, pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.
- b) Jedan moj prijatelj, koji živi u Velikoj Britaniji, pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.
- c) Jedan moj prijatelj koji živi u Velikoj Britaniji pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.
- d) Jedan moj prijatelj koji živi, u velikoj Britaniji pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.

23. Koja je rečenica pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Ja bi volila obići Tuzlansko Panonsko jezero.
- b) Ja bih voljela obići tuzlansko panonsko Jezero.
- c) Ja bih voljela obići tuzlansko Panonsko jezero.
- d) Ja bi voljela obići tuzlansko Panonsko Jezero.

24. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Ima l' jada“, upita stari pjesnik, „ k'o kad akšam pada?“
- b) „Ima l' jada, upita stari pjesnik, k'o kad akšam pada?“
- c) „Ima l' jada“, upita stari pjesnik k'o kad akšam pada?
- d) „Ima l' jada“, upita stari pjesnik, „ K'o kad akšam pada“?

25. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Nije blago ni srebro ni zlato“, reče Omer, „Već je blago šta je srcu drago!“
- b) „Nije blago ni srebro ni zlato, reče Omer, već je blago šta je srcu drago!“
- c) „Nije blago ni srebro ni zlato“, reče Omer, „već je blago šta je srcu drago!“
- d) „Nije blago ni srebro ni zlato, reče Omer,“ već je blago šta je srcu drago“!

26. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Bolje biti luda vascelog života“, reče Gimpel, „nego biti zao makar i jedan čas.“
- b) „Bolje biti luda vascelog života“, reče Gimpel, „Nego biti zao makar i jedan čas.“
- c) „Bolje biti luda vascelog života, reče Gimpel, nego biti zao makar i jedan čas“.
- d) „Bolje biti luda vascelog života“ reče Gimpel „Nego biti zao makar i jedan čas“.

27. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Bogom brate, Dizdar-aga, zamoli majka,“ „pusti meni jednog sina.“
- b) „Bogom brate, Dizdar-aga“, zamoli majka, „pusti meni jednog sina.“
- c) „Bogom brate, Dizdar-aga, zamoli majka, pusti meni jednog sina“.
- d) „Bogom brate“, Dizdar-aga, zamoli majka, „pusti meni jednog sina“.

28. Poveži riječi s navedenim pravopisnim pravilom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred pravila.

- a) novotravnički _____ velikim početnim slovom pišu se imena planeta
 b) najtopliji _____ prisvojni pridjevi na –ski, –ški, –čki, –čki pišu se malim slovom
 c) Jupiter _____ imena kontinenata pišu se velikim početnim slovom
 d) Azija _____ prefiks naj u superlativu pridjeva piše se sastavljeno sa pridjevom

29. Svako od sljedećih rečenica nedostaje po jedan pravopisni znak. Poveži rečenicu sa znakom koji joj nedostaje na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred naziva znaka.

- a) Nije bio tužan nego je veselo razgovarao. _____ apostrof
 b) Kupila sam jabuke, šljive, kruške i grožđe. _____ dvotačka
 c) Nit je došao niti mi se javio. _____ upitnik
 d) Aida, jesi li spremna _____ zarez

30. Svako od sljedećih rečenica nedostaje po jedan pravopisni znak. Poveži rečenicu sa znakom koji joj nedostaje na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred naziva znaka.

- a) Ena je već ručala dakle neće ručati s nama. _____ upitnik
 b) Hej, telefoniraj mi _____ apostrof
 c) Il je vedro, ili oblačno? _____ uzvičnik
 d) „Koliko je sati“, upita me drug. _____ zarez

31. Poveži pojmove sa njihovim definicijama na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred pojma.

- a) udvajanje istih suglasnika _____ pravopisni znaci
 b) vrsta pismenih znakova kojima se postiže veća jasnoća između pojedinih dijelova teksta _____ geminacija
 c) riječi koje se tvore od nekoliko riječi tako što se od svakoga člana uzima ili početno slovo ili početni slog _____ složene skraćnice
 d) novi red, pasus ili odjeljak u tekstu _____ alineja

4.7. TVORBA RIJEČI

Neke riječi nastaju od drugih riječi. Taj proces se, kao što znaš, naziva tvorba (gradenje) riječi. U ovom dijelu Ispitnog kataloga kroz 12 pitanja možeš ponoviti usvojena znanja iz ove oblasti.

1. Zaokruži slovo ispred riječi koja je složenica.

- a) narukvica
- b) gore-dolje
- c) ručica
- d) rukotvorina

2. Zaokruži slovo ispred riječi koja je polusloženica.

- a) obećavati
- b) podlaktica
- c) četvero-petero
- d) kućepazitelj

3. Kojim tvorbenim načinom je nastala riječ ribolov?

- a) izvođenje
- b) slaganje
- c) preobrazba
- d) kombinirana tvorba

4. Kako se zove tvorbeni nastavak koji učestvuje u tvorbi riječi radnik? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) prefiks
- b) sufiks
- c) interfiks
- d) afiks

5. Odgovori na postavljeno pitanje. Kojim tipom tvorbe je nastala riječ morski?

Odgovor: _____

6. Rastavi riječ saradnja na tvorbene elemente/dijelove i imenuj ih.

Odgovor: _____

7. Kojim tvorbenim načinom je nastala riječ saradnja?

Odgovor: _____

8. U riječi podvodno odredi sufiks i prefiks i napiši ih.

Odgovor: _____

9. Dopuni rečenicu.

Tvorbeni morfem koji se nalazi na početku tvorenice prošaran naziva se _____.

10. Kojim je tipom tvorbe nastala riječ pradjed?

Odgovor: _____

11. Kojim tvorbenim načinom je nastala riječ visibaba?

Odgovor: _____

12. Kojom vrstom tvorbe je nastala riječ narukvica?

Odgovor: _____

4.8. MEDIJSKA KULTURA

Ovaj dio Ispitnog kataloga sadrži 7 pitanja, raznolikih i po sadržaju i po formi. Neka od njih treba dopuniti, u nekima zaokružiti jedan od četiri ponuđena odgovora. Na kraju, tu su i dva pitanja povezivanja.

1. Dopuni!

Sažeti prikaz radnje cijelog filma naziva se _____.

2. Dopuni!

Jedan od najpoznatijih internetskih pretraživača je _____.

3. Dopuni!

Sarajevo Film Festival (SFF) se održava od _____ godine.

4. Šta spada u montažne spone? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) scenarij, knjiga snimanja, sinopsis, fabula
- b) linearna, paralelna, sinhrona, retrospektivna montaža
- c) pregled materijala, eliminacija, rez, zavjesa
- d) rez, pretapanje, zatamnjenje/odtamnjenje, zavjesa

5. Kako je nastao naziv Google? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) po rijeci
- b) po planini
- c) greškom
- d) nasumično

6. Poveži navedene opisne oznake sa odgovarajućim značenjem na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

a) DR	___ polubliži plan
b) PB	___ donji rakurs
c) VO	___ detalj
d) DET	___ vožnja kamere

7. Poveži navedene pojmove sa njihovim značenjem na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniji ispred primjera.

a) Wikipedia	___	besplatna e-pošta s neograničenim prostorom za pohranu
b) Microsoft PowerPoint	___	platforma za komunikaciju
c) Yahoo	___	najveća višejezična enciklopedija
d) Microsoft Teams	___	program za izradu prezentacija

4.9. LEKSIKA

Ova oblast ti nudi deset pitanja različitih formi: zaokruživanje jednog od četiri ponudena odgovora, dopunjavanje i povezivanje. Nadamo se da će ti biti zanimljivo rješavati ih.

1. Dopuni!

Riječi istog glasovnog sastava, a različitog značenja nazivaju se _____.

2. Dopuni!

Antonim riječi **dan** glasi _____.

3. Kojim se stilom pišu vijesti, reportaže, tekstovi u novinama? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) administrativno-poslovnim stilom
- b) naučnim stilom
- c) književnoumjetničkim stilom
- d) novinarsko-publicističkim stilom

4. Kojim se stilom pišu žalba, molba, potvrda? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) naučnim stilom
- b) razgovornim stilom
- c) administrativno-poslovnim stilom
- d) novinarsko-publicističkim stilom

5. Koja država je opisana perifrazom *Zemlja izlazećeg sunca*? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Kina
- b) Indija
- c) Japan
- d) Koreja

6. Poveži vrstu leksike s primjerom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred primjera.

a) dijalektizam	___ buraz
b) neologizam	___ mliko
c) žargonizam	___ adet
d) arhaizam	___ mobitel

7. Poveži sinonime na način da na praznoj liniji upišeš odgovarajuće slovo.

a) konsonant	___ naglasak
b) vokal	___ potencijal
c) akcenat	___ suglasnik
d) kondicional	___ samoglasnik

8. Poveži vrstu leksike s primjerom na način da dodaš odgovarajuće slovo na liniju ispred primjera.

a) hipokoristik	___ bankomat
b) neologizam	___ braco
c) deminutiv	___ kamenčina
d) augmentativ	___ kućica

9. Poveži riječ sa jezikom iz kojeg vodi porijeklo na način da na liniji ispred naziva jezika upišeš odgovarajuće slovo.

a) paprikaš	___ turski jezik
b) tenis	___ mađarski jezik
c) šnajder	___ engleski jezik
d) jastuk	___ njemački jezik

10. Poveži frazeologizam sa njegovim značenjem na način da na liniji ispred značenja frazeme upišeš odgovarajuće slovo.

a) ustati na lijevu nogu	___ započeti nešto teško
b) pasti na pamet	___ biti previše zaljubljen
c) zaljubiti se do ušiju	___ biti neraspoložen
d) zagristi tvrd orah	___ sjetiti se

5. RJEŠENJA ZADATAKA

5.1. HISTORIJA JEZIKA

1. južnoslavenskih
2. latinica i ćirilica
3. arapsko pismo prilagođeno glasovnom sistemu našeg jezika
4. stećci
5. b) staroslavenski
6. b) glagoljica
7. b) ćirilicom
8. c) bosančicom
9. a) epitafi
10. a) alhamijado književnost
11. d) bosančica

5.2. KNJIŽEVNOST

1. ukrštena rima/unakrsna rima
2. parna rima
3. obgrljena rima
4. ukrštena rima/unakrsna rima
5. opkoračenje
6. metafora
7. gradacija
8. metafora
9. slavenska antiteza
10. distih/dvostih
11. katren/četverostih
12. tercet/tercina/trostih
13. sonet
14. drama
15. komedija
16. c) narodnoj epsko-lirskoj pjesmi
17. a) narodnoj lirskoj pjesmi (sevdalinci)
18. c) poema
19. c) refleksivna/misaona lirska pjesma
20. d) drama
21. c) *Ljudi govore*, Rastko Petrović
22. c) drama
23. a) monološko kazivanje u ih-formi
24. c) *Magarac i slavuj*, Ivan Andrejevič Krilov

25. a) pravedan/nepravedan
26. d) Magarac simboliše ljude koji iznose stavove o temama o kojima nedovoljno znaju i koji drugima pristupaju površno.
27. c) Isidor Binički
28. c) Pjesnik opominje čovjeka da svom životu odredi smisao i svrhu koji će se temeljiti na kvaliteti životnog sadržaja tako da na kraju svog života ne žali za propuštenim prilikama.
29. d) Tragična sudbina braće Morića koji su zadavljeni u tamnici zbog sukoba s vlašću.
30. b) pjesnik se poistovjećuje s domovinom
31. b) Gradašćević, svjestan skore smrti, posljednje dane u tamnici provodi pišući ispovijest u kojoj analizira svoj život i pokušava odrediti njegov smisao.
32. b) socijalna komponenta
33. b) Za pjesnika je Venecija simbol civilizacijskih vrijednosti i te vrijednosti će moralno potonuti ukoliko se „zemaljski gospodari“ ogлуše o stradanje bošnjačkog naroda kojemu prijete nestanak i nad kojim su počinjeni strašni zločini.
- 34.
a) zvijezde	b) <i>Zašto tone Venecija</i> , Abdulah Sidran
b) nebo	d) <i>Značenje riječi</i> , Vladimir Nazor
c) ruža	a) <i>Opomena</i> , Antun Branko Šimić
d) leptir	c) <i>Ljubavna priča o don Nunecu i doni Klari</i> , Vojislav Ilić
- 35.
a) Maglaj	c) <i>Veliki vezir</i> , Derviš Sušić
b) Zagreb	a) <i>Zeleno busenje</i> , Edhem Mulabdić
c) Istanbul	b) <i>Ruta Tannenbaum</i> , Miljenko Jergović
d) Beograd	d) <i>Konak</i> , Ćamil Sijarić
- 36.
a) Lemeš-aga	b) <i>Ožalošćena porodica</i> , Branislav Nušić
b) Agaton	c) <i>Tvrđava</i> , Meša Selimović
c) Ahmet Šabo	d) <i>Ruta Tannenbaum</i> , Miljenko Jergović
d) Branko Mikoci	a) <i>Konak</i> , Ćamil Sijerić
- 37.
a) ... <i>I cvrkuću zlikovci ko vrapci i osnovci.</i>	b) anafora
b) ... <i>I na ruke bilenzuke</i>
<i>I na glavu almas –granu</i>
<i>I na čelo almas-pero.</i>	a) onomatopeja
c) ... <i>O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene,</i>
<i>To moj je, moj je dom!</i>	d) retoričko pitanje
d) <i>Zašto na svijetu ne treba da ima – ova Venecija?</i>	c) epitet

5.3. FONETIKA I FONOLOGIJA

1. samoglasnik (vokal) ili slogotvorno r
2. l, r, n
3. fonetika
4. (d) druga palatalizacija/sibilarizacija
5. (c) nepostojano *a*
6.

a) duše	_c_ jotovanje
b) buregdžinica	_a_ prva palatalizacija
c) krvlju	_d_ jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
d) vožnja	_b_ jednačenje suglasnika po zvučnosti
7. jotovanje
8. prelaz/promjena l u o
9. prva palatalizacija
10. druga palatalizacija/ sibilarizacija
11. jednačenje suglasnika po zvučnosti
12. jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
13. gubljenje suglasnika
14. nepostojano *a*
15. druge palatalizacije/sibilarizacije
16. jednačenja suglasnika po zvučnosti
17. prve palatalizacije
18. jednačenja suglasnika po mjestu tvorbe
19. riječ *brži*; glasovna promjena jotovanje
20. riječ *svjedodžbu*; glasovna promjena jednačenje suglasnika po zvučnosti
21. riječ *orasi*; glasovna promjena druga palatalizacija/sibilarizacija
22. riječ *sestara*; glasovna promjena nepostojano a
23. p, t, k, s, š, č, ć, f, h, c
24. a, e, i, o, u
25. geminacija

5.4. SINTAKSA

1. c) imenski predikat
2. b) apozicija
3. d) dalji objekat
4. b) subjekat
5. a) priloška/adverbijalna odredba

- c) Napisat ću knjigu. _a_ perfekt
d) Nacrtaj skicu. _c_ futur I
- 33. Poveži glagol sa glagolskim oblikom!**
- a) bih _d_ futur I
b) budem _c_ perfekt
c) bila sam _b_ prezent
d) bit ću _a_ aorist
- 34. Poveži padež sa rečenicom u kojoj je taj padež upotrijebljen.**
- a) Pišem zadaću. _c_ genitiv
b) Druži se s prijateljem. _a_ akuzativ
c) Popij mlijeka. _d_ dativ
d) Idem prema psu. _b_ instrumental
- 35. Poveži riječ sa njenom vrstom!**
- a) li _d_ prijedlog
b) ih _c_ veznik
c) pa _b_ zamjenica
d) za _a_ riječca

5.6. PRAVOPIS

1. b) čekanje, noćenje, stolić, novorođenče
2. d) ćevapčići, potočić, momčina, balkončić
3. a) amidža, Sandžak, ćevabdžinica, čađav
4. b) hemičarka, amidžić, udžbenik, djevojčica
5. b) vidio, željela, ocjenjivati, lijepiti
6. c) donio, lijekovi, živio, rješenje
7. c) Ljudi su kao nježno cvijeće – ljepši kada su skupa.
8. c) Ne pada mi na pamet da mu telefoniram.
9. a) Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti nalazi se blizu Latinske ćuprije.
10. c) Sarajevo Film Festival, utemeljen 1994. godine, daje veliki doprinos bosanskohercegovačkoj kinematografiji.
11. a) Olimpijski muzej osnovan je sa željom da trajno sačuvamo uspomene na XIV ZOI iz 1984. godine.
12. d) Muzej Tunnel spasa, osnovan 1997. godine, nalazi se u ilidžanskom naselju Butmir.

13. c) nošnja
14. b) goraždanski
15. c) nezgoda
16. b) solo pjevanje
17. c) Ne putuj bez mene.
18. a) želio, Marijin Dvor, Safvet-beg, Južnoamerikanac
19. b) Nastavnice, lektira mi se dopala.
20. a) Razmišljajući o Suncu, Alija je vidio Almasin lik.
21. c) Može li kogod da mi kaže kad idemo na izlet?
22. b) Jedan moj prijatelj, koji živi u Velikoj Britaniji, pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.
23. c) Ja bih voljela obići tuzlansko Panonsko jezero.
24. a) „Ima l' jada“, upita stari pjesnik, „k'o kad akšam pada?“
25. c) „Nije blago ni srebro ni zlato“, reče Omer, „već je blago šta je srcu drago!“
26. a) „Bolje biti luda vascelog života“, reče Gimpel, „nego biti zao makar i jedan čas.“
27. b) „Bogom brate, Dizdar-aga“, zamoli majka, „pusti meni jednog sina.“
28. a) novotravnički ___c___ velikim početnim slovom pišu se imena planeta
 b) najtopliji ___a___ prisvojni pridjevi na –ski, -ški, -čki, -ćki pišu se malim slovom
 c) Jupiter ___d___ imena kontinenata pišu se velikim početnim slovom
 d) Azija ___b___ prefiks naj u superlativu pridjeva piše se sastavljeno sa pridjevom
29. a) Nije bio tužan nego je veselo razgovarao. ___c___ apostrof
 b) Kupila sam jabuke, šljive, kruške i grožđe. ___b___ dvotačka
 c) Nit je došao niti mi se javio. ___d___ upitnik
 d) Aida, jesi li spremna ___a___ zarez
30. a) Ena je već ručala dakle neće ručati s nama. ___d___ upitnik
 b) Hej, telefoniraj mi ___c___ apostrof

- c) Il je vedro, ili oblačno? _____ b _____ uzvičnik
- d) „Koliko je sati“, upita me drug. _____ a _____ zarez
31. a) udvajanje istih suglasnika _____ b _____ pravopisni znaci
- b) vrsta pismenih znakova kojima se postiže
veća jasnoća između pojedinih dijelova teksta _____ a _____ geminacija
- c) riječi koje se tvore od nekoliko riječi
tako što se od svakoga člana uzima ili početno
slovo ili početni slog _____ c _____ složene skraćenice
- d) novi red, pasus ili odjeljak u tekstu _____ d _____ alineja

5.7. TVORBA RIJEČI

1. d) rukotvorina
2. c) četvero-petero
3. b) slaganje
4. b) sufiks
5. sufikisalnom tvorbom
6. sa-prefiks; rad-korijen; nja-sufiks
7. izvođenje/derivacija
8. pod-prefiks i no-sufiks
9. prefiks
10. pradjed – prefiksalnom tvorbom
11. visibaba - slaganjem
12. narukvica - prefiksalno-sufiksalnom tvorbom

5.8. MEDIJSKA KULTURA

1. sinopsis
2. Google
3. 1994. godine
4. d) rez, pretapanje, zatamnjenje/odtamnjenje, zavjesa
5. c) greškom
6.
 - a) DR _____ b _____ polubliži plan

6. PRIMJER URAĐENOG TESTA

* ZADACI VIŠESTRUKOG IZBORA – Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.	Broj bodov	Ostvari
<p>1. Koju poruku nam šalju stihovi umjetničke basne „Magarac i slavuj“? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p style="text-align: center;"><i>I svrši pjevač, a magarac reče: “Pjevao si dobro, zanosno i lako, Bez dosade može slušati te svatko, Tek je meni žao Što ti pijetla našeg nisi upoznao. Od njega bi još mog'o naučiti mnogo.” Čuvši slavuj sud magarca stara, Prhne i poleti preko devet bara... Čuvaj, Bože, i nas takvih kritičara!</i></p> <p>a) Niko ne leti daleko kao slavuj. b) Pjevati je lako, to može baš svako. c) <u>Nije važno šta ti se kaže, neko ko ti kaže.</u> d) Ko pjeva, zlo ne misli.</p>	0,5	
<p>2. Šta je, na osnovu ovog odlomka, za ovčicu Asku igra? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p>„Aska nije mislila ništa. Samo je iz ovog malog tela, koje je bilo satkano od čistih sokova životne radosti a osuđeno na neminovnu i neposrednu smrt, izvlačila neočekivanu snagu i neverovatnu veštinu i raznolikost pokreta. Znala je samo jedno: da živi i da će živeti dok igra, i što bolje igra. I igrala je. To nije više bila igra, nego čudo.“</p> <p style="text-align: right;">(Aska i vuk, Ivo Andrić)</p> <p>a) osuđenost na neminovnu i neposrednu smrt b) ponavljanje istih pokreta i umor c) <u>čudo koje joj pomaže da preživi</u> d) zabava za njenu okolinu</p>	0,5	

<p>3. Kakva osjećanja iznosi pjesnik u navedenim stihovima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p style="text-align: center;">... <i>Ponekad opet zanijet ću se skladom, Nad svojom sanjom zaplakati kradom I tko zna, neće l' posljednji mi dani Ljubavlju zadnjom biti obasjani.</i></p> <p style="text-align: right;">(<i>Elegija, A. S. Puškin</i>)</p> <p>a) uvjerenost da živi posljednje dane b) tugu zbog zadnje ljubavi c) <u>nadu da će ponovo voljeti</u> d) potrebu da plače nad Sanjom</p>	0,5	
<p>4. U kojem su nizu nabrojana neka od glavnih obilježja lirskog djela? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p><u>a) ritam, stih, rima, motiv</u> b) sukob, dijalog, didaskalije c) naracija, kompozicija, likovi d) rima, ritam, scena, čin, ton</p>	0,5	
<p>5. Zaokruži slovo ispred sastavnih veznika.</p> <p>a) a, ali, nego, već, no b) samo, jedino, osim <u>c) i, pa, te, ni, niti</u> d) dakle, zato, stoga</p>	0,5	
<p>6. U kojem je padežu i koju funkciju obavlja istaknuta riječ u navedenoj rečenici? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p style="text-align: center;">U obavljanju kućnih poslova rado pomažem majci.</p> <p>a) akuzativ, dalji objekat <u>b) dativ, dalji objekat</u> c) akuzativ, priloška odredba d) nominativ, dalji objekat</p>	0,5	

<p>7. Kojim su glagolskim oblikom, licem i brojem iskazani istaknuti predikati u navedenim stihovima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p style="text-align: center;"><i>...Dobit ćeš ti svoje!</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Proći ćeš kraj moje kuće</i></p> <p style="text-align: center;"><i>pa će ti moj brat pokazati.</i></p> <p style="text-align: right;">(Praviš se važan, Zejćir Hasić)</p> <p>a) imperativ, 2. lice, jednina b) potencijal, 3. lice, jednina c) aorist, 3. lice, jednina d) futur I, 2. lice, jednina</p>	0,5	
<p>8. Koju funkciju / službu u rečenici imaju istaknute riječi u navedenom primjeru?</p> <p style="text-align: center;">Vedrana je glumica i Azra rado ide na njene predstave.</p> <p>a) imenskog predikata b) nekongruentnog atributa c) kongruentnog atributa d) daljeg objekta</p>	0,5	
<p>9. Koje su glavne osobine dokumentarnog filma?</p> <p>a) mnogo dokumenata potrebnih za njegovu realizaciju b) istinitost i objektivnost u obradi određene teme c) angažman profesionalnih i popularnih glumaca d) trajanje od 60 – 120 minuta</p>	0,5	
<p>10. U kojem je nizu svaka riječ pravilno napisana?</p> <p>a) U Kantonu Sarajevo turisti najradije posjećuju Tunel spasa, zgradu Likovne akademije, Gazi Husrev-begovu biblioteku i Kamerni teatar.</p> <p>b) U Kantonu Sarajevo turisti najradije posjećuju Tunel Spasa, zgradu Likovne akademije, Gazi-Husrev Begovu biblioteku i Kamerni teatar.</p> <p>c) U Kantonu Sarajevo turisti najradije posjećuju Tunel spasa, zgradu Likovne akademije, Gazi-Husrev Begovu biblioteku i Kamerni Teatar.</p> <p>d) U Kantonu Sarajevo turisti najradije posjećuju Tunel Spasa, zgradu Likovne Akademije, Gazi Husrev-begovu biblioteku i Kamerni Teatar.</p>	0,5	

<p>11. Uzimajući u obzir pravopisno pravilo o pisanju skraćenica, koja je od ponuđenih skraćenica pravilno napisana? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p>a) br. - broj b) m. r – muški rod c) KM - kilometar d) no. e – nova era</p>	0,5	
<p>12. S kim je sklopio dogovor Kulin ban?</p> <p>a) sa Ćirilom i Metodijem b) sa velikim vezirom c) sa dubravačkim knezom d) sa Klimentom i Naumom</p>	0,5	

* ZADACI DOPUNJAVANJA – Upiši traženi odgovor na predviđenoj liniji.	Broj bodova	Ostvareni
<p>1. Koja je stilska figura upotrijebljena u sljedećem primjeru?</p> <p style="text-align: center;">Ruke joj podrhtavahu u krilu kao dvije golubice.</p> <p style="text-align: center;">_____ poređenje _____</p>	0,5	
<p>2. Koja je vrsta rime zastupljena u navedenoj strofi?</p> <p style="text-align: center;">...No one samo imati će cijenu, ako ih jednom , u perli i zlatu, kolajnu vidim slavno obješenu, ljubljeni dijete, baš o tvome vratu.</p> <p style="text-align: right;">(Kolajna V, Tin Ujević)</p> <p style="text-align: center;">_____ ukrštena/unakrsna rima _____</p>	0.5	

7. LITERATURA

1. Nastavni plan i program za Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost od VI do IX razreda osnovne škole Kantona Sarajevo (juli 2018.)
2. Amira Džibrić i Ismeta Džibrić, *Naš jezik*, „Bosanska riječ”, Tuzla
3. Azra Verlašević i Vesna Alić, *Naš jezik*, „Vrijeme“, Zenica, „Nam“ Tuzla (VII razred)
4. Amira Džibrić i Ismeta Džibrić, *Naš jezik*, „Vrijeme“ Zenica, „Nam“ Tuzla (VII razred)
5. Zdravka Zekić, *Naš jezik*, „Bosanska riječ“ Sarajevo, „Dječija knjiga“ Sarajevo (VIII razred)
6. Almira Hadžihrustić, *Bosanski jezik*, „Sarajevo Publishing“ Sarajevo (VIII razred)
7. Azra Velašević i Vesna Alić, *Čitanka*, „Vrijeme“ Zenica, „Nam“ Tuzla (IX razred)
8. Amira Džibrić, *Naš jezik*, „Dječija knjiga“ Sarajevo, „Bosanska riječ“ Sarajevo (IX razred)

Stručna literatura:

1. Halilović, Senahid: Pravopis bosanskoga jezika, Preporod, Sarajevo, 1996
2. Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail: Gramatika bosanskoga jezika, DOM ŠTAMPE, Zenica, 2000.
3. Idrizović, Muris: Književnost za djecu, Savez društava prosvjetnih radnika BiH, Sarajevo, 1998.